

УДК 130.2:316.32

УКРАЇНСЬКИЙ ВАРІАНТ КОНВЕНЦІОНАЛЬНОСТІ: «МАТЕРІАЛЬНІ ПРОЕКТИ» САМООРГАНІЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА

Віктор Ворніков

*Одеська національна академія зв'язку ім. О.С. Попова
вул. Ковальська, 1, Одеса, 65029, Україна
kaphedra.philos@onat.edu.ua*

Розкрито засади комунікативної взаємодії в сучасному українському суспільстві та виявлено семіотичні виміри конвенціональності, що надає можливості створення теоретичної моделі – проекту цих відносин на основі поєднання феноменологічного методу та семіотичного підходу. Обґрунтовано, що в контексті поступу постмодерністської соціокультурної реальності виникає необхідність дослідження тенденцій трансформацій семіотичного простору, що пов'язане з появою нових соціальних кодів конвенціональної взаємодії та самоорганізації українського суспільства.

Ключові слова: конвенціональність, семіотика, семіотичний код, соціальний проект, самоорганізація суспільства.

У межах соціально-історичного часу нові глобалізаційні виклики значною мірою заявляють про себе і в просторі сучасної української національної культури. Світовий простір співвідноситься з постмодерністськими і постпостмодерністськими тенденціями, які проявляються в інформатизації, нових напрямках розвитку мистецтва, нової наукової методології, поліфонії культур, а головне – у нових формах взаємовідносин в суспільстві.

Якщо глибинні зміни в культурі відбуваються як процес іманентний, еволюційний, довготривалий, то еволюційно назрілі перетворення, які супроводжують появу нової епохи, відбуваються бурхливо і маємо «вибуховий» ефект.

Неоднозначність цієї проблеми зумовила необхідність аналізу низки досліджень, які розкривають загальне, особливе та одиничне, або сприяють виявленню певних часток проблеми: концепцій соціального розвитку Ш. Ейзенштанда, А. Етціоні, Д. Лернера, Дж. Мура, Т. Парсонса та ін.; основних положень про соціальний розвиток в політології розвитку Г. Алмонда, Л. Біднера, С. Верби, Л. Пая, С. Хантінгтона та ін.; інтерпретацій політичної модернізації суспільства Д. Ептера, С. Ліпсета, У. Росту, В. Цапфа та ін.; досліджень економічного аспекту глобалізації О. Г. Білоруса, Ю. М. Пахомова, С. І. Пирожкова, С. І. Соколенка, А. С. Філіпенка та ін. Проаналізувавши проблеми розвитку новітніх інформаційно-комунікаційних технологій, їх вплив на засадах віртуалізації сучасного суспільства у концепціях Р. Абдеєва, О. Пунченка, Д. Іванова, В. Іноземцева, М. Моїсєєва, І. Хассана, Г. Хофстеде, Л. Іоніна, С. Корольова, С. Хоружего, А. Юхвіда, М. Кастельса, М. В. Пальчинської, О. Тоффлера, М. Дертузоса, К. Келлі, Дж. Сулера, Т. Таркла та ін.

Усвідомлення ролі означування в житті людини зумовило інтерес досліджень Р. Барта, Ч. С. Пірса, Ф. де Соссюра, Ч. В. Моріса та інших, де розкрито особливості функціонування знаків у суспільстві, їх вплив на соціальні процеси. Найрізноманітніші аспекти семіотичного осягнення соціальної реальності відображені у працях Ю.М. Лотмана, В.В. Іванова, В.М. Топорова, Б.А. Успенського, Б.Ф. Єгорова тощо. Зокрема Ю. М. Лотман запропонував власну модель культури, яку він розглядав як складно організований текст, семіосферу. Загальнотеоретичні й методологічні проблеми семіотики описували Г.П. Щедровицький, Ю.С. Степанов, А.О. Ветров, І.А. Хабаров, В.М. Розін; семіотичному аналізу особливостей функціонування культурних кодів присвячено праці Г.Г. Анеліна, Дж. Ділі, С.М. Зенкіна, Г.Г. Косікова, А. Карася, В.П. Руднева, М.В. Тростникова, А. В. Чантурії та ін.

Загалом із характеру праць видно, що у межах семіотичної парадигми запропоновано низку підходів до вивчення соціальних явищ, що надає можливості для філософського осягнення соціальної реальності та здійснення відповідної рефлексії щодо наслідків глибоких культурних трансформацій у сучасному суспільстві.

На засадах комунікативної взаємодії в сучасному українському суспільстві постійно набувають нових знакових та структурних вимірів конвенціональні відносини, а тому є актуальним дослідження зі створення теоретичної моделі – проекту цих відносин на основі поєднання феноменологічного методу та семіотичного підходу.

Метою дослідження є розкриття комунікативної взаємодії в сучасному українському суспільстві на засадах конвенціональних відносин у просторі знакових та символічних вимірів. Виявити «матеріальні проекти» самоорганізації і обґрунтувати створену теоретичну модель – проект на основі поєднання феноменологічного методу та семіотичного підходу бачення її структури.

Взято спектр наукових методів, що визначило методологічну базу дослідження. Соціокультурний аналіз відтворення суспільства здійснено у межах структурного та функціонального підходів, при визначенні змісту соціокультурної комунікації та характеристики особливостей соціокультурного відтворення суспільства.

Звернення до основ конструювання соціокультурного простору сучасного українського суспільства зумовлено тим, що особливо гостро ставиться питання про методологічно обґрунтовану концепцію соціального проектування для транзитних суспільств перехідного періоду. Трансформаційні процеси, притаманні сучасному українському суспільству, актуалізують питання пошуку найефективніших соціальних проектів. Стратегічною ж метою соціального проекту, на думку М. В. Поповича, є створення оптимальної організації соціальних відносин з урахуванням об'єктивних умов життєдіяльності різних соціальних груп і суспільств [1, с. 314].

У контексті нашого дослідження виділяємо концептуальні підстави соціального проекту, спираючись на такі уявлення. Конструювання соціального простору відбувається на основі знаків і символів, оскільки процес конструювання соціального світу спричинений тим, що люди, намагаючись отримати знання про навколишній світ, створюють соціальний простір за допомогою знаків і символів, що дозволяє ефективно соціально взаємодіяти. У кожному конкретному соціальному проекті повинен бути втілений ідеал суспільного розвитку. Соціальне проектування, на думку В. Алтухова, має корелювати з провідними тенденціями суспільного розвитку, а в цілому соціальне проектування – це «особливий вид

діяльності, який повинен бути пов'язаний з перетворенням соціального простору відповідно до деякого ідеалу, втіленого в конкретному соціальному проекті» [2, с. 16]. Соціальний проект має бути представлений і у відповідній знаковій формі, має бути науково-обґрунтованим прототипом (моделлю), ефективним з погляду поставлених завдань, запланованих до створення соціальної системи, описаної у відповідній знаковій формі.

В основі нашого обґрунтування вибраної методології є такі положення. Так, В.Х.Лобас розглянув гносеологічні та соціологічні аспекти проблеми ефективності управління великими системами, семіотичні передумови науково-технічної революції. У В.М.Агеєва запропоновано узагальнену семантичну модель соціальної інформації, проаналізовано семіотичні системи, що функціонують у суспільстві, розглянуто роль культури в досягненні та регулюванні досягнень сучасної технічної цивілізації. Критичний аналіз семіотичного підходу до вивчення реалій сучасного суспільства та культури здійснив Б.М.Парамонов. Широке коло проблем, що висвітлюють особливості функціонування знаків у суспільстві, розглянув Г.Г.Почепцов, такі як семіотика влади, семіотика радянської цивілізації, семіотичний аспект формування іміджу суспільного діяча, чутки як семіотичний феномен та ін.

Особливо звертаємо увагу на те, що якщо Дж. Ділі [4] виявляє семіотичні патерни в комунікації, то фактично А.М. Ісаков, А. Карась [5] згадують про можливість взаємодії семіотичного методу із феноменологічним та герменевтичним підходами до вивчення соціальної реальності.

Ідіоми дослідження. 1. У феноменологічному підході до створення уяви про конвенціональність як функціонального принципу самоорганізації суспільства, за основу установлюємо: соціальний простір; семіотичний простір; символічний простір. 2. Семіотичний підхід надає можливість дослідити будь-які системи (як самодостатні цілісні утворення в єдності їх іманентних характеристик, побачити взаємозалежність та взаємозумовленість опозицій, які раніше розглядалися як протидіючі) [3]. 3. У припущених структурах моделі українського суспільства в А. В.Чантурії виокремлюємо як основний елемент семіотичний код «грошової цивілізації» («матеріальність» у нашому концептуальному вимірі дослідження) як підставу створення простору конвенціональності та простору сучасного самоорганізованого українського суспільства [3].

На сьогодні основною особливістю нової соціокультурної дійсності є насамперед те, що українське суспільство, яке умовно визначається як «посттоталітарне», перебуває в періоді перелому, зміни типу своєї організації існування. Радикальне реформування суспільства активно формує нову культурну реальність, яка характеризується й новими відносинами між людьми в цілому (як суб'єктами культури), новими умовами (в тому числі і матеріальними) свого розвитку, особливою системою цінностей, норм і правил, культурних потреб і засобів їх задоволення. Коли ці норми і правила перетворюються на внутрішню програму поведінки людини (особистості), вони забезпечують узгодження функціонування, сталість і надійність певної сфери соціуму. Водночас стабільність суспільства забезпечується наявністю суперечливих за своїм характером і напрямком елементів суспільної культури, з елементами синергетичного рівня самоорганізації і навіть опозиціями вихідного принципу «порядок-хаос».

Мультикультуралізм, що зростає, не тільки сприяє можливим культурним конфліктам, а й новим можливостям для просування національної культури, однак в тому випадку, коли модернізаційні зміни супроводжуються попередньою підготовкою ментальності до них з метою забезпечення одночасного виходу не тільки на національну, але і на планетарну ідентичність. Особливістю розвитку українського суспільства, пов'язаного з відкритістю, є розгортання діяльності ініціативно створюваних добровільних товариств, об'єднань, асоціацій різного спрямування, які поступово закладають важливий фундамент громадянського суспільства.

Відображенням нової соціокультурної реальності, яка формується сьогодні в Україні, є і модернізаційний процес в його традиційному вимірі. В українському суспільстві відбувається переоцінка ідей та цінностей установок постмодернізму з формуванням своїх унікальних тенденцій. Однак більш перспективною, на думку М. В. Пальчинської, є орієнтація на концепцію постіндустріального інформаційного суспільства. В основі концепції покладено постмодерністський підхід з його подоланням суперечностей модернізації, переорієнтації сучасності на глибший зв'язок із минулим та майбутнім, традицією та інновацією. З властивою для процесу глобалізацією виникають загрози та ризики щодо розвитку національної культури, зниження її ролі та функцій [6].

Реформи та модернізації, на думку В.Г. Марача, А.А. Матюхіна, зазвичай, розглядаються як соціально-політичні та економічні (але не соціально-культурні). Необхідно бачити нормативний, спрямовальний вплив культурних зразків. Самі реформи в цьому випадку треба розглядати не стільки як «перетворення, сувору програму або проект в традиційному сенсі», а як «втягування в новий тип культури» [7], де формуються також певні зразки.

Спільною особливістю нової соціокультурної реальності є зміна ціннісних орієнтацій – зразків, системи базових цінностей та їхнього акцентування на особистісному вимірі. «Зразок, – як зазначив Е. Дюркгейм, – це не тільки звичний спосіб дії; це перш за все обов'язковий спосіб дії, тобто якоюсь мірою невіддільний індивідуальній сваволі» [8].

У цьому контексті можливо звернутися до роздумів А. Тойнбі, про те, що суспільство у занепаді прагне відсунути день та час своєї смерті, скеровує всю свою життєву енергію на матеріальні проекти гігантського розмаху, що є не що інше, як прагнення обдурити агонізуючу свідомість, приречену власною некомпетентністю та долею до загибелі» [9]. Згідно з А. Тойнбі, культури, що живуть у комфортних умовах, які не одержують «виклику» з боку Середовища, перебувають у стані стагнації. Тільки там, де виникають труднощі, де розум людей збуджується у пошуках виходу та нових форм виживання, створюються умови для народження цивілізації вищого рівня [9].

Соціально-культурна структура українського суспільства стає урізноманітнюється. Розподіл культурних цінностей набуває соціальні ознаки, – як пише З. Р. Валеева, – а культурна трансформація, яка триває у суспільстві, пов'язана з появою нових духовних потреб, які пробудилися зростанням інтересу до національної культури, а також потоком нових культурних цінностей, – як вітчизняних (які були або заборонені, або перебували у «шухлядах»), так і зарубіжних. Це дає нові імпульси для розвитку культури [10].

Загалом виокремимо головне. Основою усіх змін у суспільній свідомості є структурні зміни форм власності на засоби виробництва, формування нових виробничих відносин, які створюють нові класи та верстви суспільства, нову психологію, мораль, людські взаємини, нові форми культурного буття, стилю і способу життя.

Модель культурно-збалансованого українського суспільства повинна бути плюралістичного та різноманітного, оскільки стабільність сучасного суспільства забезпечується наявністю суперечливих за своїм характером і напрямком елементів культури, навіть опозиціями типу «порядок-хаос».

Українська модель – варіант конвенціональності в суспільстві: «матеріальність» як самоорганізація охоплює такі позиції:

Модель українського «культурно-збалансованого суспільства багатовимірна, різноманітна, плюралістична та достатньою мірою нестійка».

Модель «конвенційного креативного простору» має бути відповідно гнучкою, динамічною, поліаспектною, варіативною, що дозволяє взаємодіяти людям з різними уподобаннями.

Під час розгляду основ конвенціональності в українському сучасному суспільстві, що «перманентно трансформується», необхідно робити поправку на специфіку, яку треба враховувати для зміцнення консенсусно-логічних уявлень. У сучасному суспільстві на сьогодні немає визначеності та запрограмованості майбутніх змін. Трансформація кожної миті знаходиться у своєрідній точці біфуркації, проходження якої може призвести до зміни напрямку розвитку, а відповідно, змінити співвідношення соціальної злагоди та соціального конфлікту. Розвиток концепції конвенціональності – соціальної злагоди в трансформаційному її розумінні передбачає поправку на багатовимірність змін, що супроводжуються системною кризою, і перспектив розвитку конвенціональних принципів.

У таких соціально-економічних умовах відбувається переосмислення основ взаємодій та взаємин в українському суспільстві. Це входить в умови дії ринкових механізмів діяльності суб'єктів, де вимагається саме «взаємосприяння» конвенціональної взаємообумовленості, а не звичайні способи життєдіяльності. Конвенціональна модель такого рівня, згідно з П.К. Анохіним, – як система з корисним результатом її діяльності, повинна володіти справжньою кооперацією компонентів. Їхні зусилля спрямовані на отримання кінцевого корисного результату. А це означає, що будь-який компонент може увійти в систему тільки у тому випадку, якщо він вносить свою частку сприяння в отримання запрограмованого результату [11, с. 17 - 62]. Стає очевидним, що в глибинному прошарку соціальних відносин (у спілкуванні, інформаційно-комунікаційних процесах, індивідуальних та спільних діях тощо) як рушійної сили та синергетичного механізму динаміки соціальних систем лежать певні закономірності. Вони описуються логарифмічними функціями, – зазначає Ю. В. Сахарова. Фактично «логіарифмічна форма дозволяє, нехай дещо спрощено, моделювати вид розподілів в системних соціальних структурах» [12].

У ймовірнісних структурах моделі українського суспільства ми виокремлюємо основний елемент – семіотичний код «матеріальність» як підґрунтя створення простору конвенціональності та простору сучасного самоорганізованого українського суспільства. Одним із прикладів соціальної самоорганізації, на думку Р. Вернера, є «вільний ринок» як дуже складна саморегулятивна система, де головним структурним, знаковим елементом виступають гроші як результат конвенційного взаємосприяння [13].

Семіотична модель соціальної реальності постає як сукупність комунікативних соціальних феноменів і кодів, які виступають як системи конвенцій, що формуються в суспільстві. Пошуки консенсусу в суспільстві, згідно з А. В. Чантурія, повинні здійснюватися не тільки на підставі інтерсуб'єктивності визнаних норм, а й з урахуванням універсальних

характеристик соціокультурного розвитку, зумовлених розмірністю людської свідомості, та можуть видозмінюватися під впливом культурної традиції. Підвищується роль ірраціональних чинників у розвитку соціуму, в масовій свідомості формується критичне ставлення до можливостей раціонального аналізу дійсності. Міфологічний світогляд трансформується у сучасних умовах, породжує специфічні конструкції, які перешкоджають адекватному та критичному сприйняттю реальності. Це, як підкреслює А. В. Чантурія, необхідно враховувати у контексті становлення демократичної правової держави та формування розвиненого громадянського суспільства [3].

Одним із завдань культури, на думку А.В.Чантурії, щодо становлення розвиненого громадянського суспільства у пострадянському просторі є генерування продуктивних «моделей сприйняття» легальних способів досягнення соціального та матеріального успіху, які, транслюючись в умовах стабільної правової та політичної ситуації, дозволять повернути індивідові здатність інтерпретувати значущі соціальні факти та скеровувати індивідуальні очікування до сфери реальної громадянської взаємодії [3].

Специфіка функціонування семіотичної складової українського соціуму в умовах формування нового суспільства та нової соціальної міфології пов'язана з задіяними дискретними соціальними міфами, які виступають не як знакова система, що забезпечує комунікативну взаємодію, а як сукупність метафор, що ускладнює сам процес. Щодо майбутнього, то А.В.Чантурія має таке бачення. Однією із продуктивних моделей суспільної інтеграції є ідея громадянського суспільства. Перед соціальним пізнанням виникає важлива проблема – розробка теоретичних моделей громадянського суспільства, що враховували особливості країн, які нещодавно стали на шлях демократичного розвитку [3].

Загалом із низки положень А.В.Чантурії головними вважаємо такі. Соціум як знакове утворення може забезпечити власну континуальність і цілісність лише у тому випадку, якщо кожен окремий індивід буде функціонувати подібно до цілісного тексту, ізоморфного до усієї системи. Семіотичні межі особистості повинні не лише забезпечувати її унікальність, а й сприяти продуктивній взаємодії з іншими текстами та текстом усього соціуму. Цьому має сприяти формування загальноприйнятих нормативних систем соціального життя на основі світового культурного та соціального досвіду. Одним із завдань культури щодо забезпечення становлення розвиненого громадянського суспільства у пострадянському просторі є генерування продуктивних «моделей сприйняття» легальних способів досягнення соціального та матеріального успіху, які, транслюючись в умовах стабільної правової та політичної ситуації, дозволять повернути індивіду здатність інтерпретувати значущі соціальні факти та спрямувати індивідуальні очікування у сферу реальної громадянської взаємодії [3].

Соціальна конвенціональність в українському соціумі виявляється саме через конвенційне взаємосприяння, яке є основним засобом інтеграції суб'єктів у знаково-символічну спільноту. Вона забезпечує соціальний консенсус: нормативна узгодженість-конвенція досягається через конвенціональне взаємосприяння суб'єктів; феноменологічний рівень конвенціональності досягається через взаємосприяння «символічно-знакових матеріальних світів».

Соціальна конвенціональність в українському соціумі має складну структуру, в якій виокремлюється два взаємодетермінованих рівні: «консенсусний» («вищий») та «інтерактивно-договірний» («нижчий»). Кожен рівень диференціюється на два власні підрівні: феноменологічний та нормативний. Суб'єкти інтерсуб'єктивні взаємодії у

процесі діяльності та спілкування перебувають у феноменологічному консенсусі, взаємно мотивують один одного до конвенціональних відносин, утверджучи нормативний консенсус. «Інтерактивно-договірний» рівень передбачає інтеракцію за допомогою конвенціональних норм і цінностей та інтеракцію «соціальних знаково-символічних матеріальних світів».

Конвенціональні відносини можуть бути «логарифмічно-спрогнозованими». Символічно-знакове і конвенційне взаємсприйняття на засадах «матеріальних проєкцій» вважаємо багатofункціональним феноменом, значущим для соціального суб'єкта та українського суспільства загалом.

У контексті поступу постмодерністської соціокультурної реальності, виникає інтерес та необхідність дослідження тенденцій трансформацій семіотичного простору, що формує символічні форми взаємовідносин на засадах появи нових кодів конвенціональної взаємодії та самоорганізації українського суспільства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Попович М.В. Логика и анализ понятийного аппарата научной теории / М.В. Попович // Логико-философский анализ понятийного аппарата научной теории. – Киев, 1977. – С.5-30.
2. Алтухов В. Философия многомерного мира /В. Алтухов// Общественные науки и современность. – 1992. – №1. – С. 15-27.
3. Чантурія А. В. Семіотичні аспекти дослідження соціальної реальності: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філос. наук : спеціал. 09.00.03 «Соціальна філософія та філософія історії» / Чантурія Анжеліка Володимирівна. – К., 2006. – 36 с.
4. Ділі Дж. Основи семіотики: пер. з англ. та наук. ред. Анатолій Карась / Дж. Ділі. – Львів: Арсенал, 2000. – 232 с.
5. Карась А. Філософія громадянського суспільства в класичних і некласичних інтерпретаціях: моногр. / А. Карась. – Київ, Львів: Видавн. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2003. – 520 с.
6. Пальчинська М. В. Віртуальний простір в умовах соціокультурних трансформацій: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра філос. наук: спеціал. 09.00.03 «Соціальна філософія та філософія історії» / Пальчинська Мар'яна Вікторівна. – Одеса, 2016. – 35 с.
7. Марача В.Г. Социокультурный анализ политико-правового пространства / В.Г. Марача, А.А. Матюхин // Научные труды «Адилет» (г. Алматы). – 1999. – №1(5).
8. Дюркгейм Э. О разделении общественного труда. Метод социологии / Э. Дюркгейм. – М.: Наука, 1990. – 575 с.
9. Тойнби А. Дж. Цивилизация перед судом истории: сборник; пер. с англ. /А. Дж. Тойнби – М.: Рольф, 2002. – 640 с.
10. Валеева З. Р. Трансформация отношений духовно-творческой элиты и общества в условиях современных модернизационных процессов: автореф. дис. на соиск. науч. степ. канд. филос. наук: спец. 09.00.11 «Социальная философия» // Зиля Рахимьяновна Валеева. – Казань, 2010. – 32 с.
11. Анохин П.К. Принципиальные вопросы общей теории функциональных систем / В кн.: П.К. Анохин. Очерки по физиологии функциональных систем. - М.: «Наука», 1975. – С. 17-62.

12. Сахарова Ю.В. Проблема потенциальности в самоорганизующихся системных структурах / Ю.В. Сахарова // Известия высших учебных заведений. Северо-Кавказский регион. Общественные науки. – 2012. – № 1. – С. 45-51.
13. Вернер Р. Особенности самоорганизации социально-экономических систем / Р.Вернер. – 2005. – № 1 (3). – С. 23-28.

UKRAINIAN VERSION OF THE CONVENTION: “MATERIAL PROJECTS” SELF-ORGANIZATION OF SOCIETY

Victor Vornikov

*Odessa National Academy of Communication, O.S. Popov
Kovalska 1 str., Odesa, 65029, Ukraine
kaphedra.philos@onat.edu.ua*

The article reveals the principles of communicative interaction in the modern Ukrainian society and reveals the semiotic dimensions of conventionality, which provides the possibility of creating a theoretical model - a project of these relations based on a combination of phenomenological method and semiotic approach. Is distinguished from works that within the framework of a semiotic paradigm a whole range of approaches to the study of social phenomena is proposed, which provides opportunities for the philosophical comprehension of social reality and the implementation of an appropriate reflection on the consequences of profound cultural transformations in modern society.

Outlined insufficiently solved parts of the problem. On the basis of communicative interaction in modern Ukrainian society constantly acquire new signs and structural measurements of conventional relations, and therefore a study is needed to create a theoretical model - a project of these relations based on a combination of phenomenological method and semiotic approach. The purpose of the study was to discover the communicative interaction in contemporary Ukrainian society on the basis of conventional relations in the space of symbolic and symbolic dimensions. Identify «material projects» of self-organization and substantiate the created theoretical model - a project based on a combination of the phenomenological method and the semiotic approach of the vision of its structure. Due to the problem, a range of scientific methods was used that determined the methodological basis of the research. Socio-cultural analysis of the reproduction of society is carried out within the framework of structural and functional approaches, in determining the content of socio-cultural communication and characterizing the features of socio-cultural reproduction of society.

Emphasizes the main thing. The basis of all changes in the public consciousness are structural changes in the forms of ownership of the means of production, in the formation of new industrial relations, which give rise to new classes and strata of society, new psychology, morality, human relationships, new forms of cultural life, style and way of life. The model of a culturally balanced Ukrainian society should be pluralistic and diverse, as the stability of modern society is ensured by the presence of contradictory elements in the nature of culture and even opposition, such as «order-chaos». The Ukrainian model is a variant of conventionality in society: «materiality» as a self - organization includes the following positions: the model of Ukrainian «cultural - balanced society is multidimensional, diverse, pluralistic and sufficiently unstable». The «Conventional

Creative Space» model should be appropriately flexible, dynamic, multifaceted, varied, allowing the interaction of people with different preferences.

The conclusions made some generalizations. Social conventionality in the Ukrainian society manifests itself precisely because of the conventional mutual relations, which serve as the main means of integration of subjects in sign and symbolic community, providing social consensus: normative consistency - the convention is achieved through the conventional interconnection of subjects; the phenomenological level of conventionality is achieved through the interconnection of «symbolically - significant material worlds.» Constitutional relations can be «logarithmic - predicted». Symbolically, sign conventional interconnections on the basis of «material repoints» can be considered a multifunctional phenomenon that is significant for a social subject and Ukrainian society as a whole.

Key words: conventionality, semiotics, semiotic code, social project, self-organization of society.